

Valhemligheten

Regeringspartiet är skrämt. Det söker värja sig med en skrämselforsök på två linjer. Den ena linjen går ut på att skrämja de tveksamma väljarna från folkpartiet genom obestyrkta uppgifter och rena osanningar. Den andra linjen vill skrämja till röstning med socialdemokratin. Överallt antydes i mer eller mindre för-täckta ordalag att man efter valet skall ta reda på dem som inte röstat. Meningen är uppenbar: de arbetare som stannar hemma skall utsättas för efterräkningar. Ett typiskt utslag av denna taktik, som innebär inte propaganda, utan påtryckning, är en Uppsalaför-enings cirkulär till medlem-marna: "Röstlängderna säger oss vilka som deltagit i valet. Låt det icke bli så att det kan påvisas att någon svikit sin so-lidaritetsplikt." Ett liknande

hot har — jämte meddelande att röstlängdernas uppgifter från förra valet genomgåtts — framförts av Borås fackliga centralorganisation.

Frågan berördes i förra onsdagens radiointervju med stats-ministern. Denne svarade, som på så många andra frågor, med ett "God dag, yxskaft". Han framhöll det självklara att val-hemligheten är skyddad genom lagen och att den som bryter mot lagens bud är förfallen till straff. Men han betonade sam-tidigt att intet hinder förelåg mot ett fastställande av vilka som röstat och inte röstat. Och han vägrade att ta avstånd från den metod som söker tvinga till röstning med hot om repres-salier.

Hur förhåller sig saken? Sätillvida är valhemligheten säkert tryggad som det inte är möjligt att fastställa hur en röstande väljare röstat. Proce-duren med valsedelets instop-pande i valkuvertet i en av-skärmd del av vallokalen är till för att hindra insyn i röst-ningen. Föreskrifterna härom kan inte kringgås genom att de som så önskar öppet avger sin röst, ty detta tillvägagångssätt, vanligt i diktaturländerna, är förbjudet hos oss. På den punkten kan väljaren vara lugn.

Däremot blir röstlängden med dess uppgifter om vilka som röstat efter valet tillgänglig för alla. Principiellt är det alltså möjligt att peka ut dem som inte röstat. Detta är en ytterst tveklaktig anordning; en regel borde införas som förbjöd efterforskningar av detta slag eller gjorde dem tekniskt omöjliga. Men redan nu är risken inte stor, det bör framhållas till tjänst för oroliga väljare. Dels är det tidsödande och besvär-ligt att gå igenom röstlängder-na och avpricka det betydande antal (omkring en fjärdedel) som inte röstat samt att därjämte i efterhand undersöka huruvida särskilda, från undersökarens synpunkt giltiga skäl förelegat för den uteblivna röstningen. Dels är känslan för friheten på denna punkt i vårt land ännu så stor att det parti som genomförde en sådan undersök-

ning och kombinerade den med repressalier säkerligen skulle bli till den grad klandrat att det snabbt avstod från före-taget. Vidare är det omöjligt att fastställa huruvida röstning skett med blank eller märkt valseedel.

Alltså: våra bestämmelser i ämnet är otillfredsställande — helt enkelt därför att ingen räknat med skrämselforsök och

repressalier på detta område —, och de borde därför rättas till. Men trots detta är det i hög grad osannolikt att socialdemo-kraterna skulle våga göra all-var av sina hotelser mot val-hemligheten. Ingen väljare har anledning att av detta skäl känna sig bunden att rösta. Hotelserna är lika tomma som försöken att skrämja med lög-ner om folkpartiet.